

OSLOHANDEL

**HVA GJØR
POLITIET MED
ANMELDTE BUTIKK-
TYVERIER?**

SIDE 4

**LYKKES
OSLO, LYKKES
NORGE!**

SIDE 2

**OSLO-
POLITIKERE
MÅTTE SVARE
HANDELEN**

SIDE 6

OSLOHANDEL

FEBRUAR 2010

REDAKTØR

Rannveig Mølmen Nergården

REDAKSJON

Lars Fredriksen

Morten Fure

Hanne Hassel

Janne Holtet Westbye

FORSIDEFOTO

OHF

FORMGIVING

www.comosi.no

TRYKK

07 Aurskog

OPPLAG

1750

NESTE UTGAVE

Mars 2010

ADRESSE

Karl Johans gate 37 A

0162 Oslo

Telefon: 22 40 34 40

Telefaks: 22 42 70 31

E-post: admin@ohf.no

www.ohf.no

Redaksjonelt stoff kan sendes

Oslo Handelsstands Forening

pr. e-post: admin@ohf.no

OSLO HANDELSSTANDS FORENING

Lykkes Oslo, lykkes Norge!

- Uten rimelig vekst i handelen, stagnerer deler av Oslos utvikling

Under politikermøtet «Bedrifter i byen» i januar utfordret Oslo Handelsstands Forening (OHF) Oslos politikere med påstanden: «Oslo er i ferd med å miste sin posisjon som handelssentrum i regionen». Vi fulgte opp med spørsmålet: *Ønsker virkelig Oslos politikere denne utviklingen?*

Oslo taper markedsandeler til Akershus i et stadig hurtigere tempo, en utvikling som har pågått siden 1990-tallet. Allerede i 2012 vil dekningsgraden pr. innbygger være lik i Oslo og Akershus, og deretter vil Akershus dra i fra med god fart. Spesielt Oslo sentrum taper stort, og OHF mener at om ikke forholdene legges bedre til rette for økt handel i enkelte deler av byen, vil ikke Oslo utvikle seg slik politikerne ønsker, en pulserende og levende by.

Store prosjekter skal slutføres de kommende årene. Her snakker vi om Bjørvikatunnelen i 2011/2012, Bjørvika, Tjuvholmen og Filipstad, som vil gi oss store muligheter til å knytte byen bedre sammen. Men vil byens politikere benytte muligheten til å skape et allsidig og pulserende liv i de gamle (Kvadraturen og Homansbyen) og nye bydelene? OHF tviler på at politikerne ser hvordan Oslo mister konkurransekraft i forhold til Sandvika, Ski, og nedre Romerike. De tapte markedsandelene kan ikke gjenobres ved kjappe politiske beslutninger. Har konkurrentene først fått publikums gunst, så tar det tid å snu dette.

I og rundt Oslo skapes det også terskler som påvirker konkurransen, gjennom bomringer og inndragning av parkeringsplasser uten å tilby nye under jorden. Dette gjør dessverre byen lite tilgjengelig for dem som bruker bil. OHF er for utbyggingen av kollektivtrafikk, men det går dessverre altfor sent og er langt mindre

fleksibelt dersom man har flere mål på reisen, for eksempel å hente ledsager, barn eller gjøre et handlestopp under reisen.

Med dette som grunnlag henstiller vi til Oslos politikere, regulerings- og bevaringsmyndigheter om å være oppmerksomme på hvilke byutviklingskrefter de velger bort når de stadig vekker takker nei til bygging av nye handelshus. Disse er og blir motorer i sitt område, gir omliggende butikker høyere aktivitet og tiltrekker seg mennesker som bruker byen utover det å handle.

Under «Bedrifter i byen» signaliserte de politiske partiene at de ønsket informasjon, noe OHF vil invitere til. Nok en gang henstiller vi til Oslo-politikere om å la Oslohandelen få sin relative del av handelsveksten. Politikerne bør gi byens innbyggere en pulserende og levende hovedstad.

Legg forholdene til rette, så skaper handelen sin del av det livet hovedstaden trenger.

TURID WINDINGSTAD
Styreleder

- Kjøper tobakk uansett

Butikkjef Svein Erik Eidsmo viser hvordan Rema 1000 på Ryen har dekket til tobakksvarene.

- Behovet for røyk eller snus forsvinner ikke selv om varene usynliggjøres i sterkere grad, sier Svein Erik Eidsmo, eier og driver av Rema 1000 på Ryen.

Fra 1. januar i år trådte forbudet mot synlig tobakksalg fra utsalgssteder i kraft. Dette berører alle steder som selger tobakkvarer og/eller røykeutstyr med unntak av spesialforretninger, og går ut på at den slags varer ikke må være synlig for kunden. Forbudet er et resultat av forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet om en endring i Tobakkskadeloven.

- Vi har ikke gått til innkjøp av Vensafe, men heftet dører på hyllene bak kassen, slik at røykpakkene ikke synes, samt foliert døren til snusskapet. Det eneste som signaliserer at disse varene står der nå, er skriften på skapene. Vi begynte som en av de første butikkene allerede i fjor høst og har bare merket en marginal nedgang

i omsetningen. Når kunden blir kjent med den nye ordningen, antar jeg at salget normaliserer seg. Røyksuget forsvinner nok ikke, betviler Eidsmo.

Av en totalomsetning på 91,5 millioner kroner i 2009, sto tobakken for 4 prosent hos hans Rema 1000.

- Det er en viktig varegruppe, både fordi den selger godt og er enkel å håndtere. Det er vel den gruppen som genererer mest pr. kvadratmeter hos meg.

Kjøpmannen tror kundene er litt oppgitt på forbudet og føler det som et slags overformynderi.

- Behovet forblir. Husker de ikke røykpakken eller snusboksen mens de handler her, så drar de innom neste bensinstasjon eller butikk.

Nyttig informasjonsmøte før Obama

Usikkerhet rundt konsekvensene av Obama-besøket, gjorde at OHF arrangerte informasjonsmøte i samarbeid med politiet uken før fredsprisutdelingen.

I forbindelse med utdeling av fredsprisen til USAs president Barack Obama i Oslo, ble det naturlig nok iverksatt en rekke sikkerhetstiltak fra politiets side. Deler av Oslo sentrum fikk oppleve svært begrensede fremkommeligheter. Desember er en viktig omsetningsmåned for handel, og mange butikkdrivere i Oslo var av den grunn opptatt av hvilke sikkerhetstiltak som ville få konsekvenser for deres butikk.

OHF fikk en rekke henvendelser fra medlemmer som ønsket informasjon for å kunne iverksette tiltak, samt gi informasjon til ansatte og kunder. I samarbeid med politiet kunne OHF torsdag 3. desember invitere til informasjonsmøte på Sentrum politistasjon, hvor politiets koordinator for alle tiltak i Oslo, Kjell Bjerklund ga konkret og nyttig informasjon om politiets sikkerhetstiltak i berørte områder i byen.

OHF fikk også henvendelser om mulighet for erstatning ved tap rettet direkte til arrangementet. Politiinspektør Runa Bunæs ga de fremmøtte en god og informativ redegjørelse om politiets juridiske ansvar ved denne type arrangementer. Tema var av stor interesse, ca. 80 deltakere var til stede på Sentrum politistasjon. OHF vil takke Sentrum politistasjon for hjelp til gjennomføringen av informasjonsmøtet.

Det var ventet flere demonstrasjoner i forbindelse med besøket, men etter det OHF erfarer, gikk disse rolig for seg.

Godt oppmøte på orienteringsmøte på Sentrum politistasjon.

Hva skjer med dem som anmeldes for å stjele fra butikk? Ingenting?

OHF har lenge satt fokus på antall anmeldte naskerier i Oslo, og mener mørketallene er store. Vi vet at mange som driver butikk i Oslo, ikke lenger anmelder fordi deres erfaring er at reaksjonen fra politiet uteblir.

Det er ca. 4800 butikker i Oslo og i 2008 ble det anmeldt ca. 3900 naskerier totalt fra alle butikkene i Oslo. Det er mindre enn ett naskeri i året fra hver butikk og dessverre langt fra virkeligheten.

Nå har OHF i samarbeid med politiet laget et informasjonsskriv som vi håper skal gi våre medlemmer klarere informasjon som hva som faktisk gjøres fra politiets side. Teksten som fremkommer på underretning/svar fra politiet i naskerisaker er ofte forklart med koder og begrep som politiet benytter seg av. De fleste eiere og ansatte i butikk, tilbakemelder at de oppfatter det som står i disse svarbrevene, som om ingen ting er gjort. Derfor håper vi at dette skrevet vil gi ansatte og eiere nyttig informasjon, og motivere til det ressurskrevende arbeidet det faktisk er å anmelde et forhold.

Det er som nevnt over "lave" tall i politiets statistikk. Det er først når alle saker blir anmeldt, at myndighetene virkelig kan se hvor stort naskeriproblemet er.

POLITIETS BEHANDLING AV ANMELDELSER FOR NASKERI

I utgangspunktet er naskerianmeldelser enkle saker når anmeldelsene er komplette og inneholder de opplysningene som anses som nødvendig fra politiets side. Dersom anmeldelsene mangler opplysninger vil det som regel ikke bli brukt etterforskningskapasitet på å finne fram til disse. Eksempler på opplysninger som kan mangle, er når naskeriet fant sted, hvor det fant sted eller opplysninger om hva som ble fratatt

forretningen. I tillegg skal navnet på den som observerte naskeriet være oppgitt i anmeldelsen. I tilfeller hvor det er vanskelig å tyde skriften i anmeldelser brukes det heller ikke etterforskningskapasitet på å hente inn ytterligere informasjon. Det samme er tilfelle når anmeldelser mangler leselig signatur og gyldig påtalebegjæring. Det siste betyr signatur fra person som på vegne av forretningsvirksomheten kan begjære påtale samt dokumentasjon som beviser at man innehar slik myndighet.

HENLAGT PÅ GRUNN AV MANGLENDE SAKSBEHANDLINGSKAPASITET

Når en anmeldelse henlegges på dette grunnlaget betyr det at det er gjort en vurdering av at det på det gjeldende tidspunktet ikke ansees å være kapasitet til å behandle saken pga. arbeidsmengden i strafferettspleien. Naskerier med kjent gjerningsperson skal som hovedregel ikke henlegges med denne begrunnelsen. Det hender allikevel i praksis at politiet ikke har tid til å etterforske alle lovbrudd som anmeldes og de må derfor foreta en prioritering. Enkelte naskerier hvor det for eksempel kan være tvil om mistenkt person har rett identitet, kan derfor bli henlagt av kapasitetshensyn. Den samme koden kan benyttes dersom man velger ikke å etterforske på grunn av at anmeldelsen mangler opplysninger av nødvendig karakter.

HENLAGT PÅ GRUNN AV BEVISETS STILLING Dette betyr at påtalemyndigheten har etterforsket et anmeldt forhold, men ikke funnet bevis som anses tilstrek-

Politioverbetjent Robert Thorsen ved Sentrum politistasjon får inn stadig flere anmeldelser for naskeri

kelig for å prøve saken rettslig. Det betyr samtidig at politiet heller ikke har funnet det beviset at det ikke har funnet sted et straffbart forhold. Denne koden kan også benyttes i tilfeller hvor man har forsøkt å finne fram til opplysninger som mangler i anmeldelsen, men hvor man etter en avveining velger å ikke gå videre med etterforskningen.

HENLAGT GRUNNET MANGLENDE PÅTALEBEGJÆRING

Anmeldelser som henlegges med denne begrunnelsen mangler gyldig påtalebegjæring fra forretningen (se forklaring under avsnittet Politiets behandling av anmeldelser for naskeri).

PÅTALEUNNLATELSE

Dette er konstatering av skyldansvar uten at det utmåles straff. Som reaksjon blir det likevel stående på rullebladet. Det kan være vilkår knyttet til denne type avgjørelse. I Oslo politidistrikt er det vanlig å gi denne type avgjørelse til

Selv om antall anmeldelser for naskeri øker, blir langt fra alle anmeldt.

personer som kun er tatt for naskeri en gang eller i tilfeller hvor det har gått en stund siden forrige registrerte straffbare forhold. Påtaleunntatelse av denne typen skal som hovedregel ikke benyttes når det gjelder personer som er registrert for gjentatt kriminalitet. Påtaleunntatelse kan også begrunnes med at det har vært nasket for et lavt beløp.

Prosessøkonomisk påtaleunntatelse (strpl. § 70) Dette er konstatering av skyldansvar uten at det utmåles straff. Når anmeldelsen henlegges med denne koden betyr det at gjerningspersonen har flere straffbare forhold som han er siktet for og dette nye forholdet ikke vil ha stor betydning for straffutmålingen.

Henlagt grunnet at gjerningspersonen er under 15 år Når denne koden benyttes betyr det at påtalemyndigheten anser at de har funnet gjerningspersonen som har begått det aktuelle lovbruddet. Siden gjerningspersonen er under den straffbare lavalder, kan han ikke straffes. Saken blir dermed henlagt, men regnes likevel som oppklart. Til tross for henleggelsen følger politiet opp gjerningspersonen ved blant annet en bekymringsamtale sammen med foreldre/foresatte. Ved gjentatt eller alvorlig kriminalitet er det aktuelt å koble barnevernet inn gjennom å sende en bekymringsmelding.

BEKYMRINGSSAMTALEN

Bekymringsamtalen er et forebyggende verktøy som benyttes overfor mindreårige som har begått lovbrudd eller som er i miljøer hvor kriminalitet utøves. Målet er tidlig intervensjon for å hindre videre kriminell adferd. Politiet innkaller ungdommen, sammen med foreldre/foresatte. Når politiet kaller inn til en slik samtale, har ungdommen plikt til å møte. Gjennom bekymringsamtalen kartlegges ungdommens situasjon og nettverk, årsaker til lovbruddet og risikoen for gjentatt kriminalitet. Det legges vekt på å ansvarliggjøre ungdommen og diskutere tiltak for å forhindre en videre kriminell utvikling.

Bekymringsamtalen ble opprinnelig utviklet ved Manglerud politistasjon i forbindelse med det forebyggende arbeidet med et høyre-radikalt miljø på Nordstrand på 1990-tallet. Samtalens karakter varierer noe mellom ulike politistasjoner og politidistrikter. Bekymringsamtalen brukes i dag i over hele landet.

Ran fra butikk

I ran fra forretning er det selve forretningsdriften som kodes som fornærmet (offer). Det er noe ulik praksis i politiet knyttet til hvorvidt medarbeidere i forretningen som utsettes for trusler eller fysisk vold også registreres inn som fornærmet i anmeldelsen til politiet.

Det vanligste er at medarbeidere blir registrert inn som vitner. De kan likevel ha rett til å bli vurdert i forhold til voldsoffer-erstatning.

Graden av trusler eller fysisk vold rettet mot de ansatte i slike ran blir et av de viktigste grunnlagene for å vurdere hvorvidt ranet skal kodes som et simpelt ran (§ 267) eller et grovt ran (§ 268). Ranet kan kodes som grovt dersom volden som utøves er grov, om det trues med skytevåpen eller annet særlig farlig redskap, eller om ranet framstår som nøye planlagt, rammer en forsvarsløs person eller gjelder en betydelig verdi. Når medarbeidere i butikken utsettes for vold og/eller grove trusler vil dette virke straffeskjerpene. Strafferammen for grovt ran er fengsel inntil 12 år. Dersom død eller betydelig skade påføres et offer i forbindelse med et ran, kan man anvende en strafferamme inntil 21 år. I tilfeller hvor en medarbeider utsettes for frihetsberøvelse ved at vedkommende holdes igjen mot sin vilje ved tvang, f.eks. ved at vedkommende bindes eller sperrer inne vil det ofte opprettes egen anmeldelse for frihetsberøvelse. Strafferammen for frihetsberøvelse er inntil 5 år.

Når det gjelder spørsmålet om koder på strpl. § 69 2. og 3. ledd dekkes det av det som står om påtaleunntatelser. Det dekkes av det som står kort om at det kan stilles vilkår (som her stort sett gjelder det som i loven omtales som prøvetid - dvs. at man ved nytt lovbrudd vil bli vurdert på ny også for det aktuelle forholdet).

Har du spørsmål, informasjon eller annet i forbindelse med naskeri/ ovennevnte ta kontakt med Janne på 22 40 34 40.

RANSSTATISTIKK

ANTALL GROVE OG SIMPLE RAN FRA HANDELEN I OSLO:

MND/ÅR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
JAN.	13	14	1	4	2	4	5
FEB.	12	22	8	2	6	5	10
MARS	3	13	4	4	6	9	10
APRIL	5	8	3	5	2	4	3
MAI	7	1	5	8	2	2	2
JUNI	4	3	6	2	1	6	6
JULI	6	3	2	4	5	4	5
AUG.	7	6	4	3	2	9	10
SEPT.	4	7	1	10	4	4	4
OKT.	2	5	7	5	1	7	5
NOV.	9	8	12	6	7	9	2
DES.	6	6	9	3	7	11	6
TOTALT	78	96	62	56	45	74	68

Politikere til pers

Hva kan gjøres for å snu handelslekkasjen fra Oslo til Akershus? Hvordan skape positive holdninger til næringsliv og utdanning blant ungdom? Hvordan sikre fagutdanningen? Næringslivet hadde mange spørsmål til bystyret i Oslo under «Bedrifter i byen».

Ordfører Fabian Stang åpnet møtet.

Handelsflukten fra Oslo til Akershus var ett av punktene på programmet. Styremedlem Gunnar Larssen i OHF og direktør i eiendomsdivisjonen i Olav Thon Gruppen, Tron Harald Bjerke, fortalte om handelsutviklingen i Oslo. Prognoser, som Institutt for Bransjeanalyser har utarbeidet på vegne av OHF, viser at Akershus vil ha større omsetning pr. innbygger enn Oslo i 2012 og være langt forbi i 2014. Temaet engasjerte politikerne. Byråd for byutvikling, Bård Folke Fredriksen (H), nevnte blant annet at man burde ha mindre restriktiv holdning til kjøpesenteretablering og -utbygging, og ønsket ny debatt rundt parkeringsmuligheter i byen.

Ola Elvestuen (V) var for at parkeringshus skal inngå som en del av opprustingsplanene i byen. Khalid Mahmood (Ap) mente ikke det var mangel på tilbud, men i stedet mangel på å dyrke byens egenart, som er grunnen til at Oslo taper. Vi må revitalisere byen – uten å tenke på bilen, sa han. Trine Skarvang fra FrP sa at hennes parti vil gi tillatelse til å bygge ut kjøpesentre både i kvadratmeter og høyde, og var positiv til flere parkeringshus. Varaordfører Aud Kvalbein (KrF) poengterte at handel skal være hyggelig og ikke for tungvint, og vil derfor ikke avskrive bruk av bil. Hun etterspurte enda mer forskning på området.

Tron Harald Bjerke, direktør i eiendomsdivisjonen i Olav Thon Gruppen, tok opp hva store, velfungerende kjøpesentra kan bety for et helt handelsområde.

Byråd Bård Folke Fredriksen talte for kjøpesentre og parkeringshus.

Styremedlem i OHF, Gunnar Larssen, snakket om handelslekkasjen fra Oslo til Akershus, og spurte hva slags hovedstad politikere ønsket seg.

Lederen for Oslo Handelskammer, Lars-Kåre Legernes, tok opp et annet tema fra talerstolen. Med utgangspunkt i en holdningsundersøkelse utført blant skoleungdom, hvor resultatene blant annet viste liten interesse for realfag, tekniske fag og et 3. språk, spurte han hva politikere og næringslivet kan gjøre for å få opp interessen?

Det manglet ikke på vilje til si noe om saken. Kjell Veivåg (V) lurte på om næringsliv burde vært et eget fag i skolen, og Skarvang mente ungdom må se den praktiske nytten av å lære realfag og tekniske fag for å få opp interessen. Gruppeleder i Høyre, Eirik Lae Solberg, pekte på betydningen av å få inn realfagkunnskap i ung alder, spesielt med tanke på å sikre gründere for framtiden. Les mer på www.ohf.no

Lydhør forsamling på Håndverkeren.

TYVERI OG RANS- FOREBYGGENDE TILTAK

En del av våre medlemmer har dessverre fått føle den negative utviklingen av flere og mer voldelige ranshandlinger. I tillegg går vi inn i en tid hvor vi vet at medlemmene er mer sårbare for tyverier. OHF har følgende 10 sikkerhetstips for sine medlemmer:

1. Sikre god opplæring og tett oppfølging av medarbeidere, også deltidsansatte. Dette er en god investering for at forebyggende rutiner skal etterfølges.
2. Hold god orden i butikken og lås døren til bakrom/lager.
3. Hold kassaapparat, seddelboks og verdiskap (safe) låst når de ikke er i bruk.
4. Hils på/få øyekontakt med alle som kommer inn og "dominer" butikken. Yt god service og skap "liv" og trivsel for kundene – det forebygger!
5. Oppretthold besluttet maksimalbeløp sedler pr kasse. Overskytende sedler sikres i seddelboks med tidsforsinket lås. Oblater (merker) med informasjon om tidsforsinkelsen plasseres lett synlig.
6. Sikre kontantene i forsikringsgodkjent verdiskap med tidsforsinket lås. Oblater med informasjon om tidsforsinkelsen plasseres lett synlig.
7. Tell kontanter i forbindelse med dagsoppgjør når butikken er stengt og dører/gitter låst, uten innsyn utenfra.
8. Plasser høydemåler ved utgangsdør/annet egnet sted.
9. Installer forsikringsgodkjent ransalarm. Sikre at ansatte er kjent med hvordan denne fungerer. Benytt verditransport utført av seriøst selskap med gode opplærings- og oppfølgingsrutiner, for levering av veksler og henting av dagsoppgjør.
10. Sikre at medarbeider som er på jobb har mobiltelefon og enkel tilgang til en i ledelsen, slik at ettervern og psykososial støtte ved traumatiske hendelser raskt kan etableres.

OHF kan bistå sine medlemmer med innføring av sikkerhetstipsene gjennom sitt samarbeid med Sikkerhetsledelse AS, som består av rådgivere med lang politi- og sikkerhetsfaglig kompetanse. Forebygging av kriminalitet og oppfølging ved traumatiske hendelser er noen av deres kjerneområder. De har også en beredskapstjeneste med 24-timers rådgivnings- og utrykningsberedskap. Ta kontakt med Janne på tlf 22 40 34 40 for nærmere informasjon.

Returadresse: Oslo Handelsstands Forening, Karl Johans gate 37 A, 0162 Oslo

Noen av kursene OHF tilbyr denne vinteren og våren:

HMS FOR LEDERE

Arbeidsmiljøloven stiller krav til at alle arbeidsgivere må gjennomføre opplæring i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Plikten er personlig og kan ikke delegeres. OHF tilbyr derfor et kortkurs som tilfredsstillers lovens minstekrav og som er egnet for travle virksomhetsledere. **Kurspermer inkludert i prisen.**
KURSHOLDER **JON JEVNE**

DATO: **26. JANUAR / 23. MARS / 25. MAI**

TID: **KL. 09.00 – 14.00**

PRIS: kr 1 500,- for pluss-medlemmer
kr 2 500,- for basis-medlemmer
kr 3 000,- for ikke-medlemmer

RANSFOREBYGGING

MED PRAKTISK ØVELSE

Hvem utgjør trusselen og hvordan opererer de? Hva bør man gjøre under og etter et ran? Hva kan de ansatte gjøre for å forebygge ran og andre trusler? Hvordan bli bedre på å håndtere konflikter? Ettervern – belastninger og reaksjoner, hvordan ta vare på involverte medarbeidere?
KURSHOLDER **JON JEVNE**

DATO: **TIRSDAG 16. FEBRUAR**

TID: **KL. 17.30 – 19.30**

PRIS: kr 900,- for pluss-medlemmer
kr 1 300,- for basis-medlemmer
kr 1 800,- for ikke-medlemmer

MAKSIMER KUNDEMØTET OG FÅ DET BESTE UT AV KUNDEDIALOGEN

Vår fokus er møtet med kunden, vi kaller det sannhetens øyeblikk og en unik mulighet for å skape de beste kundeopplevelsene. Dette er et kurs for alle som jobber i butikk og som ønsker å bli enda tryggere og sterkere i sin kundedialog. Det er trygt og gøy å kommunisere med kunden!
KURSHOLDERE **JEANETTE MOHN OG NINA MORDT KOLSTAD**

DATO: **MANDAG 1. MARS**

TID: **KL. 09.00 – 15.00**

PRIS: kr 700,- for pluss-medlemmer
kr 950,- for basis-medlemmer
kr 1 250,- for ikke-medlemmer

FROKOSTMØTE

HANDELSUTVIKLING – HVOR GÅR HANDELEN I OSLO?

Er du en fagperson med behov for kunnskap, etableringsinformasjon, bransjedata om detaljhandelsmarkedet i Norge og Oslo, er dette et foredrag du bør få med deg. **PER GUNNAR RASMUSSEN** er forskingsleder ved Instituttet for Bransjeanalyse og har medvirket og skrevet flere bøker om detaljhandelen.

DATO: **TORSDAG 4. MARS**

TID: **KL. 09.00 – 11.00**

PRIS: **GRATIS** for pluss-medlemmer
kr 250,- for basis-medlemmer
kr 500,- for ikke-medlemmer

SALG I BUTIKK OM FORSKJELLEN MELLOM Å EKSPEDERE OG Å SELGE

På dette kurset vil du få nyttige tips og praktiske råd fra en av bransjens dyktigste kursholdere innen salg. Hos Knut vil du få et inspirerende og praktisk dagskurs, hvor smilet og humoren ikke er langt unna på tross av kursets seriøse og praktiske innhold. Et kurs alle som jobber i butikk bør få med seg!
KURSHOLDER **KNUT ELVEBAKK**

DATO: **MANDAG 15. MARS**

TID: **KL. 09.00 – 15.00**

PRIS: kr 700,- for pluss-medlemmer
kr 950,- for basis-medlemmer
kr 1 250,- for ikke-medlemmer

Alle kursene kan også arrangeres som bedriftsinterne kurs. Ønsker du vite mer eller melde deg/dere på et kurs, ring oss for en uforpliktende prat!

TELEFON 22 40 34 40 ELLER SE WWW.OHF.NO